

Programmet för ekologisk hållbarhet

Vårt hållbara Bollnäs kommun

Dokumenttyp PROGRAM	Diarienummer <i>2021-00105</i>
Beslutad av Kommunfullmäktige	Datum 2022-06-20 §131
Dokumentet gäller för Samtliga nämnder och bolag	Reviderat
För revidering ansvarar Kommunstyrelsen	Dokumentet gäller till 2026-06-20
För uppföljning ansvarar Kommunstyrelsen	Dokumentansvarig Kommunstyrelseförvaltningen
Dokumentet ersätter Lokala miljömål 2012–2020 (dnr 2012-00275), Transportutmaning - Fossilfritt Sverige (dnr 2018-00287), Handlingsplan Agenda 21 -vision 2010 (dnr 99-0165) dpl 830	Delgiven i fullmäktige ---

Bollnäs kommuns styrdokument

Aktiverande

Syftar till förändring och utveckling

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen

PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

Reglerar redan befintlig verksamhet

POLICY – anger kommunens förhållningssätt till givna situationer

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund.....	4
1.1 Bollnäs kommuns hållbarhetsstrategi.....	5
1.2 Läsanvisningar	5
1.2.1 Tre målområden	5
1.2.2 Mål och delmål.....	5
1.2.3 Ansvar	6
1.2.4 Rådighet	6
1.3 Ramverk och överväganden.....	6
1.3.1 Agenda 2030 – FN:s globala mål för hållbar utveckling.....	6
1.3.2 Parisavtalet	7
1.3.3 Konventionen om biologisk mångfald	7
1.3.4 Sveriges miljö kvalitetsmål	7
1.4 Koppling till andra styrdokument och mål.....	8
2. Bollnäs kommuns mål för en ekologiskt hållbar kommun	9
2.1. Målområde: Klimat och energi	9
2.1.1 Utsläpp av växthusgaser.....	9
2.1.2 En klimatneutral kommun.....	9
2.1.3 Ett klimat i förändring - klimatanpassning.....	10
2.1.4 Delmål - Klimat och energi.....	11
2.2 Målområde: Natur	13
2.2.1 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster.....	13
2.2.2 Grund- och dricksvatten	13
2.2.3 Grönstruktur – kulturlandskap, ängs- och betesmark och skogen	13
2.2.4 Delmål - Natur.....	15
2.3 Målområde: Människa.....	16
2.3.1 Friluftsliv, rekreation och livsmedelsproduktion	16
2.3.2 Cirkulär ekonomi.....	16
2.3.3 Giftfritt samhälle	16
2.3.4 Delmål - Människa	18
3. Genomförande	18
4. Uppföljning och revidering	19
4.1 Uppföljning och ansvar	19
4.2 Revidering	19

1. Inledning och bakgrund

Bollnäs kommun har en vision om att skapa ett hållbart samhälle. Kommunens hållbarhetsstrategi med underliggande program för social-, ekologisk- samt det kommande programmet för ekonomisk hållbarhet utgör grunden för kommunens arbete för en hållbar utveckling under åren 2022–2026 med sikte på år 2030.

Programmen är koncernövergripande styrdokument som ger svar på vad kommunen vill uppnå och lägger fast de långsiktiga prioriteringarna och ambitionerna för Bollnäs kommunkoncern och ska beaktas i det dagliga arbetet. Programmen är ett av flera verktyg för att förverkliga och konkretisera kommunens vision:

Bollnäs kommuns vision

Bollnäs, möjligheternas kommun, har år 2030 en hållbar utveckling med tillväxt och goda möjligheter till utbildning och arbete. Vi har ett jämställt och miljöanpassat samhälle präglad av trygghet, demokratiska värderingar, mångfald, upplevelser och framtidstro.

Programmet för ekologisk hållbarhet syftar till att skapa ett resurseffektivt klimatneutralt samhälle där ekosystemen och dess funktioner bibehålls och stärks samtidigt som vi människor har möjlighet att utvecklas och trivas. För att uppnå målen i programmet är en förutsättning att kommunkoncernen samverkar med andra myndigheter, civilsamhälle, näringsliv, föreningsliv med flera.

Arbetet med programmen följs upp i samband med det årliga bokslutet. Se mer information under Uppföljning och revidering.

Programmet för ekologisk hållbarhet gäller för åren 2022–2026 och tar sikte mot 2030. Programmet ersätter kommunens tidigare Lokala miljömål 2012-2020 (dnr 2012–00275), Handlingsplan Agenda 21 -vision 2010 (dnr 99-0165) samt Transportutmaning – Fossilfritt Sverige (dnr 2018-00287).

1.1 Bollnäs kommuns hållbarhetsstrategi

Bollnäs kommuns hållbarhetsstrategi tydliggör kommunkoncernens arbetet med de globala målen inom Agenda 2030 för att främja en hållbar utveckling. Bollnäs kommuns hållbarhetsstrategi ska ses som ett paraply med underliggande program och planer som har påverkan på måluppfyllelsen av Agenda 2030. Hållbarhetsstrategin ger en struktur för att visa hur underliggande planer, bestämmelser med mera kopplas samman för att hålla ihop hela kommunkoncernens hållbarhetsarbete.

En hållbar utveckling kan beskrivas som en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbarhetsstrategin förenar Bollnäs kommuns program för social hållbarhet, Bollnäs kommuns program för ekologisk hållbarhet och Bollnäs kommuns kommande program för ekonomisk hållbarhet.

Figur 1: De 17 globala målen (Agenda 2030)

1.2 Läsanvisningar

1.2.1 Tre målområden

Programmet för ekologisk hållbarhet har tre målområden.

1. Klimat och energi
2. Natur
3. Människa

Varje målområde innehåller ett eget övergripande mål, introduktionstext, samt konkreta delmål med utpekat ansvar och rådighet.

1.2.2 Mål och delmål

Inom respektive målområde finns ett övergripande mål. Målet är övergripande och vänder sig till kommunen som geografiskt område, vilket inkluderar alla som bor och verkar i kommunen. I varje målområde finns utöver det övergripande målet en rad konkreta delmål med syfte att uppnå det övergripande målet. Varje delmål har ett utpekat ansvar och anger vilken typ av rådighet kommunen har.

1.2.3 Ansvar

Kommunstyrelsen har det kommunövergripande ansvaret för att samordna genomförande och uppföljning. För respektive delmål i programmet anges vilken/vilka nämnder/bolag som är ansvariga för arbetet med att uppnå delmålet. Angiven nämnd och/eller bolag har ansvar att ta fram och genomföra åtgärder inom ramen för sin verksamhet, delta i det kommungemensamma arbetet samt årligen rapportera sitt genomförda arbete som syftar till att uppnå delmålen.

När flera nämnder eller bolag anges som ansvariga för ett delmål krävs en samordning där ansvar sinsemellan regleras i delmål för delmål beroende på vilka nämnder/bolag som har ansvar.

1.2.4 Rådighet

Bollnäs kommuns nämnder och bolag har olika grad av rådighet för att nå målen i programmet för ekologisk hållbarhet. Det betyder att samverkan mellan olika nämnder och bolag samt med andra samhällsaktörer är av stor vikt för att kunna genomföra programmet och nå målen. Varje delmål är specificerat med vilken typ av rådighet kommunen har. Exempel på rådighet förklaras i tabell 1 nedan.

Typ av rådighet	Beskrivning av rådighet	Exempel
Direkt rådighet	Minskad miljöpåverkan från den egna verksamheten	Tjänsteresor, fossilfri fordonsflotta, inköp, hur den kommunalt ägda skogen brukas.
Indirekt rådighet	Skapa förutsättningar för invånare och andra aktörer att minska sin miljöpåverkan	Stadsutveckling, bygglov eller förändrad trafikinfrastruktur, utbyggnad av laddinfrastruktur
Rådighet genom påverkan och samverkan	Påverka och samverka med invånare och andra aktörer för minskad miljöpåverkan	Genom påverkansarbete för utvecklade styrmedel, samverkansprojekt med näringsliv, informations- och utbildningsinsatser, möjliggör för och uppmuntra till cirkulära affärsmodeller.

Tabell 1: Rådighetsbeskrivning

1.3 Ramverk och överväganden

Det finns en mängd politikområden, styrdokument och ramverk som kommunen har att förhålla sig till inom området för ekologisk hållbarhet. Dessa finns på olika nivåer i samhället på global, nationell, regional och lokal nivå. Styrdokument kan till exempel vara lagar, mål, strategier, handlingsplaner och vägledningar.

Programmet för ekologisk hållbarhet har sin utgångspunkt i FN:s 17 globala hållbarhetsmål - Agenda 2030, Sveriges nationella miljömålssystemet, Parisavtalet och konventionen för biologisk mångfald.

1.3.1 Agenda 2030 – FN:s globala mål för hållbar utveckling

2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål för att säkerställa en global hållbar utveckling som fick namnet Agenda 2030. Det innebär att världens länder förbundit sig till att gemensamt uppnå en ekonomiskt, miljömässigt och

socialt hållbar värld till 2030. Totalt innehåller agendan 17 mål med 169 delmål och 230 indikatorer. Syftet är att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Sverige har ambitioner att vara ledande i genomförandet av agenda 2030.

1.3.2 Parisavtalet

Parisavtalet är ett internationellt klimatavtal som slöts 2015. Parisavtalets mål är att hålla den globala uppvärmningen sedan förindustriell tid långt under 2 grader, helst under 1,5 grad. Den globala medeltemperaturen har hittills ökat med 1,2 grader sedan förindustriell tid. Alla världens länder har förbundit sig att genomföra åtgärder som bidrar till att målen i Parisavtalet nås.

1.3.3 Konventionen om biologisk mångfald

Konventionen om biologisk mångfald, CBD, skapades 1992 och Sverige skrev under konventionen 1993. Alla länder som har undertecknat och ratificerat konventionen ska bidra till ett gemensamt arbete för att bevara arter, hållbart nyttja resurser och fördela vinster från genetiska resurser rättvist. Vid FN-mötet om biologisk mångfald 2010 skapades Nagoyaprotokollet och de tjugo så kallade Aichimålen.

År 2011 beslutade Europeiska kommissionen om en strategi för biologisk mångfald för att uppfylla Aichimålen, med sex strategiska mål. Som svar på Nagoya- och Aichimålen samt EU:s strategi för biologisk mångfald, har Sveriges riksdag antagit en strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster och införlivade dessa i miljömålsarbetet, med mål om bland annat att 17 procent av Sveriges land- och sötvattensområden ska skyddas.

1.3.4 Sveriges miljökvalitetsmål

Generationsmålet och de 16 svenska miljökvalitetsmålen med tillhörande etappmål och preciseringar antogs år 1999. Dessa hanterar den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030 och beskriver den långsiktiga målsättningen och inriktningen för den svenska miljöpolitiken med sikte på 2030.

Miljökvalitetsmålen är satta utifrån ett nationellt perspektiv och beskriver på ett precist sätt vilken miljö kvalitet som krävs för att nå en god miljö på nationell, regional nivå. Att nå miljömålen lokalt är därför avgörande för genomförandet av Agenda 2030 nationellt och globalt.

Sverige är idag längst ifrån att nå målen för den miljömässiga dimensionen av agenda 2030. Att det finns en god livsmiljö, fungerande ekosystem, rik biologisk mångfald samt ett stabilt pålitligt klimat där vi kan säkerställa en långsiktig tillgång till nödvändiga naturresurser är grundläggande förutsättningar för dagens välfärdssamhälle och för att kunna nå hållbarhet inom övriga dimensioner.

Figur 2: Generationsmålet och de 16 svenska miljö kvalitetsmålen

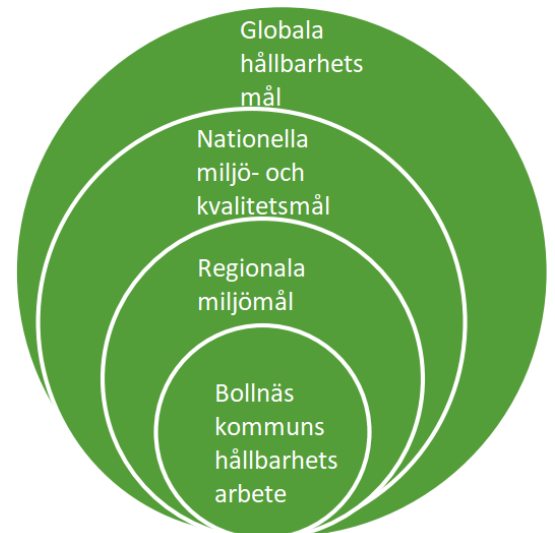
1.4 Koppling till andra styrdokument och mål

Exempel på regionala dokument som har påverkan på programmet för ekologisk hållbarhet

- Koldioxidbudget Gävleborgs län 2020–2040
- Energi- och klimatstrategi för Gävleborgs än 2020–2030
- Åtgärdsprogram för miljömålen i Gävleborgs län

Nedan följer exempel på kommunala styrdokument som bidrar till måluppfyllelsen av programmet för ekologisk hållbarhet.

- Kretsloppsplanen
- Översiktsplan Bollnäs kommun
- Riktlinjer för möten och resor i tjänst med klimatväxling
- Naturvårdsprogram
- Grönstrukturprogram
- Vatten- och fiskevårdsprogram
- Näringslivspolitiska programmet
- Livsmedelsstrategin
- Trafikstrategi med cykelplan
- Parkeringsriktlinjer för Bollnäs centrum
- VA-Plan (Vatten- och avloppsplan)
- Dagvattenstrategi och dagvattenriktlinjer
- Strategi för utbyggnad av laddplatser för elfordon samt tankställen för förnybara drivmedel

Figur 3: Bollnäs kommuns hållbarhetsarbete i förhållande till globala, nationella och regionala mål

2. Bollnäs kommuns mål för en ekologiskt hållbar kommun

2.1. Målområde: Klimat och energi

Bollnäs är år 2030 en klimatneutral och fossiloberoende kommun som är anpassad till ett klimat i förändring.

2.1.1 Utsläpp av växthusgaser

Halten av växthusgaser i atmosfären ska enligt FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte leder till negativa konsekvenser. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras och stärks, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras, samt att lösningarna inte leder till ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Kommunen har tagit stöd i den regionala energi- och klimatstrategin samt den regionala koldioxidbudgeten i klimat och energimålen vid formulering av målen. Målsättningen om klimatneutralitet till 2030 gör att Bollnäs tar ett tydligt ansvar för klimatomställningen och gör vår del för att nå Parisavtalet.

2.1.2 En klimatneutral kommun

Utgångspunkten för begreppet klimatneutralitet är att kommunen som geografiskt område inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. De territoriella utsläppen av växthusgaser ska minimeras och fossila bränslen fasas ut. Återstående utsläpp hanteras med kolsänkor inom kommunens gränser.

Ett årligt koldioxidbokslut tas fram där utsläppen vägs upp mot den årliga koldioxidinlagringen i skog och mark. Det innebär att det enbart är klimatavtrycket från kommunens geografiska område som följs upp i programmet. Vid koldioxidbokslut behövs specifik hänsyn tas till fördelningen av utsläppen som genereras från Säverstaverket mellan de kommuner vars avfall förbränns i Bollnäs kommun.

För att nå en klimatneutral kommun är det tydligt att utsläppen från transportsektorn, som idag står för ca 40 % av de totala utsläppen inom kommunen, måste minska fort och att utfasningen av fossila drivmedel påskyndas.

Elektrifiering och god tillgång till olika förnybara drivmedel, exempelvis biogas, är två huvudspår för att minska utsläppen från transportsektorn. Vi behöver även göra mer för att få fler att ställa bilen och cykla, gå eller åka kollektivt.

För att främja elektrifieringen och en utsläppsfri fordonsflotta behövs en välutbyggd laddinfrastruktur med av olika typer av laddning utsprid över hela kommunen. Laddinfrastrukturen behöver klara av att tillgodose laddbehovet från både boende, verksamheter och förbipasserande. Kommunen ska ta en aktiv roll

som möjliggörare men utbyggnaden av publika snabbbladdare bör i första hand genomföras av marknaden.

Det är också tydligt att den fjärdedel av utsläppen som kommer från jordbrukssektorn är svår att minska i den omfattning som krävs utan att äventyra livsmedelsförsörjningen. Bollnäs kommun samt aktörer verksamma i kommunen behöver börja arbeta för ett ökat koldioxidupptag i mark och vegetation genom att aktivt skapa kolsänkor utan att äventyra livsmedelsförsörjningen.

2.1.3 Ett klimat i förändring - klimatanpassning

Hur klimatet i Bollnäs kommun utvecklas till slutet av århundradet beror till stor del på hur det globala klimatarbetet fortskrider. För kommunen gäller det att uppfylla sin del och anpassa sig. Även om utsläppen av klimatpåverkande gaser minskar drastiskt globalt, så är redan klimatsystemet påverkat och det kommer få effekter lång tid framöver. Därför är det viktigt att klimatanpassning både ur ett beredskaps- och ett förebyggande perspektiv sker för att minimera de negativa konsekvenserna på samhället.

Enligt klimatscenarier som tagits fram av SMHI kan årsmedeltemperaturen i Gävleborg öka med upp emot fem grader till år 2100. Årsmedelnederbörden och antalet tillfällen med extrem nederbörd förväntas stiga, liksom frekvensen av värmeböljor och torka samt att antal dagar med snötäcke förväntas minska drastiskt.

Område Klimat och energi bidrar till följande globala hållbarhetsmål:

Område Klimat och energi bidrar till följande svenska miljö kvalitetsmål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

2.1.4 Delmål - Klimat och energi

Delmål – Klimat och energi	Ansvar	Rådighet
Utsläpp av växthusgaser		
1.1 Utsläppen av växthusgaser minskar med minst 15 % per år för att Bollnäs kommun gör sin del av Parisavtalet enligt den framtagna koldioxidbudgeten för Gävleborg.	Hela kommunkoncernen	Direkt rådighet, indirekt rådighet och rådighet genom påverkan och samverkan.
Energieffektivisering		
1.2 Energianvändningen i Bollnäs kommunkoncern är 50 % effektivare till år 2030 jämfört med 2005.	Teknik och fritidsnämnden, Bollnäs Bostäder,	Direkt rådighet.
Fossiloberoende energiproduktion		
1.3 Av Bollnäs kommunkoncerns elanvändning konsumeras minst 10 % från egenproducerad el år 2030 (exempelvis från solceller).	Teknik och fritidsnämnden, Bollnäs Bostäder, Bollnäs Energi,	Direkt rådighet.
1.4 Kommunkoncernen köper endast el märkt Bra miljöval senast år 2023.	Kommunstyrelsen, Alla bolagen	Direkt rådighet.
1.5 100 procent fossilbränslefri energiproduktion till 2030 i Bollnäs Energi AB:s produktionsanläggningar.	Bollnäs Energi	Direkt rådighet.
Fossilfria och energieffektiva transporter		
1.6 Bollnäs kommunkoncern utför och köper enbart in fossilfria inrikestransporter senast 2030.	Hela kommunkoncernen	Direkt rådighet.
1.7 Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn har minskat med minst <u>70 %</u> till 2030 jämfört med 2010.	Hela kommunkoncernen	Direkt rådighet, indirekt rådighet och rådighet genom påverkan och samverkan.
1.8 Tillgången på publika laddplatser för elfordon ska vara god i hela kommunen och möjliggöra för ett fossilfritt transportsystem till 2030.	Teknik- och fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnad,	Direkt rådighet, indirekt rådighet och rådighet genom påverkan och samverkan.
1.9 Kommunalt ägda lokaler och lokaler med kommunal verksamhet i har senast 2025 tillgång till laddplatser för elfordon som uppfyller verksamhetens behov. (Undantaget är lokaler där verksamheten inte har behov av fordon, där tillgång till laddning kan lösas på annat sätt eller där den kommunala verksamheten är av tillfällig karaktär.)	Teknik- och fritidsnämnden, Bollnäs Bostäder	Direkt rådighet
1.10 Tillgången på förnybara drivmedel (exempelvis biogas och vätgas) och tankställen för dessa ska finnas i tillräcklig omfattning som möjliggör för ett fossilfritt transportsystem i hela kommunen till 2030.	Teknik- och fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnad,	Direkt rådighet, indirekt rådighet och rådighet genom påverkan och samverkan.
Kolinlagring i skog och mark		
1.11 Den årliga kolinlagringen i Bollnäs kommun har ökat mellan 2020 och 2030.	Kommunstyrelsen, Teknik och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden,	Direkt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.
Hållbart byggande, förvaltning och renovering av fastigheter		

<p>1.12 Bollnäs kommun är en föregångare i cirkulärt och klimatneutralt byggande och ligger i linje med målen i den nationella färdplanen*.</p> <p>* Nationella färdplanen: En hållbar, klimatneutral och konkurrenskraftig bygg- och anläggningssektor 2045, (fossilfritt Sverige, 2018).</p>	<p>Bollnäs Bostäder, Teknik och fritidsnämnden, Kommunstyrelsen,</p>	<p>Direkt rådighet.</p>
<p><u>Klimatanpassning: förebygga och hantera</u></p>		
<p>1.13 Den fysiska miljön i Bollnäs kommun planeras för och utformas så att sårbarheten för risker kopplade till pågående klimatförändringar minskat mellan 2020 och 2030.</p>	<p>Miljö- och byggnämnden, Teknik och fritidsnämnden</p>	<p>Direkt rådighet, Indirekt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.</p>
<p>1.14 Kommunkoncernens förmåga att hantera effekterna av ett förändrat klimat har ökat mellan 2020 och 2030, exempelvis extrema väderhändelser kopplade till värme och nederbörd.</p>	<p>Kommunstyrelsen, Teknik och fritidsnämnden, Helsingvatten, Bollnäs Bostäder, BORAB, Bollnäs energi, Miljö- och byggnämnden</p>	<p>Direkt rådighet.</p>

2.2 Målområde: Natur

Bollnäs kommun har år 2030 en rik biologisk mångfald, väl fungerande ekosystemtjänster samt levande, rent och friskt vatten.

2.2.1 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

En rik, livskraftig natur med väl fungerande ekosystem och stor biologisk mångfald utgör grunden för allt liv på jorden. Enligt den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald – IPBES, riskerar en miljon arter att försvinna de kommande decennierna och FN:s miljöprogram – UNEP varnar för att jorden är på väg in i en sjätte massutrotning av arter.

Ekosystemtjänster är de olika nyttor som naturen förser oss människor med, som exempelvis vattenrening, pollinering och möjlighet till rekreation. Dessa ekosystemtjänster är beroende av en rik biologisk mångfald med många olika arter med skilda funktioner. Det nuvarande överutnyttjandet av naturresurser och den pågående klimatförändringen skadar ekosystemens förmåga att leverera dessa ekosystemtjänster.

2.2.2 Grund- och dricksvatten

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och en hållbar utveckling. God vattentillgång är också en förutsättning för livsmedelsproduktion, brist på vatten kan orsaka olika konflikter. Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska allt ytvatten (sjöar och vattendrag) uppnå god kemisk och ekologisk status och grundvattenförekomster ska ha god kemisk och kvantitativ status till 2027.

Kommunen har en del i ansvaret att uppnå god status i yt- och grundvatten enligt EU:s vattendirektiv men har inte egen rådighet. Arbetet behöver genomföras genom samverkan, och många åtgärder behöver tas fram och verkställas för att uppnå målen i programmet.

2.2.3 Grönstruktur – kulturlandskap, ängs- och betesmark och skogen

Kulturlandskapet i kommunen och vår gamla tradition av att bruka marken med dess ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald och behöver långsiktigt värnas och utvecklas. Generellt måste den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna skyddas, bevaras och utvecklas i Bollnäs kommun.

I kommunen finns en lång historia om att bruka skogen, vilket kommer fortsätta bland annat för att säkra försörjningsmöjligheter även på landsbygden och skapa klimatsmarta produkter. Men sättet vi brukar skogen på behöver förändras. Över 1 400 rödlistade arter påverkas negativt av kalavverkning och Skogsstyrelsen pekar på att vi behöver öka arealen med hyggesfria metoder och samtidigt stärka skyddet för våra skogliga ekosystem.

Att möta våra behov utan att överutnyttja naturresurserna och försämra djur och växters livsmiljöer kan vara en utmaning. Landskapen blir alltmer uppdelade av vägar och byggnader vilket gör det svårare för djur och växter

att sprida sig. Detta gäller såväl i tätorter som på landsbygden. Det är därför viktigt med en väl fungerande grön infrastruktur för att skapa spridningskorridorer och sammanhang i landskapet.

Område Natur bidrar till följande globala hållbarhetsmål:

Område Natur bidrar till följande svenska miljökvalitetsmål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

2.2.4 Delmål - Natur

Delmål - Natur	Ansvar (Nämnd/bolag)	Rådighet
<u>Vatten</u>		
2.1 Alla ytvattenförekomster har senast 2027 uppnått god eller hög ekologisk status samt god kemisk status och har fram till dess följt uppsatta nationella mål om ekologisk status enligt VISS (Vatteninformationssystem för Sverige).	Miljö- och byggnämnden, Teknik- och fritidsnämnden,	Direkt rådighet, indirekt rådighet och rådighet genom påverkan och samverkan.
2.2 Kommunen har säkrat grundvatten av god kvalitet som kan leverera en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning av kvalitet.	Helsingevatten, Teknik och fritidsnämnden	Direkt rådighet
<u>Skogen</u>		
2.3 Bollnäs kommun brukar skogen på det sätt som bäst gynnar den biologiska mångfalden, klimatet och rekreationen för invånarna och besökarna.	Teknik och fritidsnämnden, Kommunstyrelsen	Direkt rådighet.
<u>Kulturlandskap och matproduktion</u>		
2.4 Bollnäs kommun har ett rikt kulturlandskap med en stor andel ekologisk och lokal matproduktion.	Kommunstyrelsen, Miljö- och byggnämnden, Teknik och fritidsnämnden	Direkt rådighet, indirekt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.
2.5 Kommunens ägda jordbruksmark brukas med ekologiska metoder.	Teknik och fritidsnämnden	Direkt rådighet.
<u>Skyddad natur</u>		
2.6 Inom Bollnäs kommun har 7 % av den totala ytan ett formellt naturskydd.	Kommunstyrelsen, miljö- och byggnämnden, Teknik och fritidsnämnden	Direkt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.
<u>Ekosystemtjänster</u>		
2.7 I Bollnäs kommun har ekosystemtjänster i tätortsmiljöer och på landsbygden säkrats och stärkts. Antalet naturbaserade lösningar* har ökat. <i>*Naturbaserade lösningar är åtgärder för att skydda, utveckla eller skapa ekosystem med syfte att behålla och stärka ekosystemtjänster som bidrar till att lösa olika samhällsutmaningar samtidigt som biologisk mångfald och mänskligt välbefinnande främjas.</i>	Miljö- och byggnämnden, Teknik och fritidsnämnden, Bollnäs bostäder, Kommunstyrelsen	Direkt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.
<u>Grönblå infrastruktur</u>		
2.8 I Bollnäs kommun finns sammanhängande naturområden med höga naturvärden. Den grönblå infrastrukturen* är bevarad och utvecklad och den biologiska mångfalden har stärkts. <i>* Grön och blå infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. Detta innefattar både land och vatten.</i>	Miljö- och byggnämnden, Teknik och fritidsnämnden, Kommunstyrelsen	Direkt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.

2.3 Målområde: Människa

Invånarna i Bollnäs kommun bor år 2030 i en cirkulär hälsosam giftfri livsmiljö med stor tillgång till friluftsliv och rekreation av kvalitet. Invånarna har god kunskap om hållbar utveckling samt har förutsättningar att leva ett hållbart liv inom kommunen, det ska vara lätt att göra rätt.

2.3.1 Friluftsliv, rekreation och livsmedelsproduktion

Den fysiska livsmiljön i våra tätorter, på landsbygden och vår omgivande natur som vi lever och verkar i har stor betydelse för vår hälsa och välbefinnande. Programmets inriktning för människan handlar om att förstärka de miljöhälsosfaktorer som påverkar oss människor positivt och minska de faktorer som påverkar oss negativt. Ett rikt friluftsliv med möjlighet att vistas i natur med höga naturvärden är ett sådant område som bidrar till en god livskvalitet för många kommuninvånare.

Möjligheten att kunna odla sin egen mat är en växande trend i samhället vilket bidrar till en rikare biologisk mångfald och stärker vår kunskap om och känsla till matproduktion. Konsumtion av hållbara livsmedel och en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning är viktiga aspekter för att både stärka självförsörjningen och skapa ett hållbart sätt att bruka jorden på.

2.3.2 Cirkulär ekonomi

Samhället behöver röra sig bort från den linjära ekonomin till en ekonomi som bygger på kretslopp, en cirkulär ekonomi där resurser och material cirkulerar och produktion tar hänsyn till hela livsrytmen. I kommunens kretsloppsplan finns mål om att avfall ska förebyggas, minskas eller kunna omvandlas till resurser. Måluppfyllelse av kretsloppsplanen är avgörande för kommunens möjlighet att skapa ett cirkulärt samhälle.

Nya konsumtionsbeteenden som ger lokal ekonomisk tillväxt och företag med cirkulära affärsmodeller ska uppmuntras. För att uppnå en sådan förändring kommer ökad kunskap, entreprenörskap och kontinuerligt lärande vara avgörande. Hållbar konsumtion och produktion innebär även ett globalt perspektiv där kopplingen till Agenda 2030 blir tydlig.

2.3.3 Giftfritt samhälle

Kemiska ämnen har bidragit till en ökad välfärd men har också orsakat allvarliga skador på både människan och miljön. Idag finns miljö- och hälsofarliga ämnen i stort sett i allt i vardagen som mat, kläder, möbler, byggmaterial, elektronik, hygienprodukter och leksaker. Osäkerheten kring vilka ämnen som idag är godkända men som potentiellt kan vara miljö- och hälsofarliga och vad som händer när dessa ämnen blandas i människors och djurs kroppar är också stor. Vid hanteringen av kemiska produkter bör kommunen därför utgå från försiktighetsprincipen så att risker minimeras.

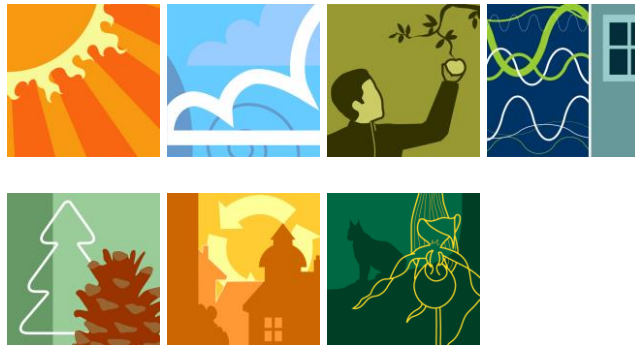
Då barns och ungdomars kroppar inte är färdigutvecklade är de extra känsliga för att utsättas för miljö- och hälsofarliga ämnen och deras vistelsemiljöer

måste prioriteras. Genom ett målfokuserat arbete i Bollnäs förskolor och skolor, lokaler för fritidsaktiviteter, vid byggande, förvaltning, upphandling och inköp kan kommunkoncernen arbeta med åtgärder för att minska exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen.

Område Människan bidrar till följande globala hållbarhetsmål:

Område Människan bidrar till följande svenska miljö kvalitetsmål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

2.3.4 Delmål - Människa

Delmål - Människa	Ansvar (Nämnd/bolag)	Rådighet
<u>Rekreation</u>		
3.1 Ökad tillgång till grönområden och parker av kvalitet.	Miljö- och byggnämnden, Bollnäs Bostäder, Teknik och fritidsnämnden,	Direkt rådighet.
3.2 Ökad möjlighet att vistas i natur med höga rekreationsvärden, även tätortsnära.	Teknik och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden,	Direkt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.
<u>Kunskapsspridning för hållbar utveckling</u>		
3.3 År 2030 är 80 % av de kommunala skolorna och förskolorna certifierade enligt grön flagg och/eller Skola för hållbar utveckling.	Barn och utbildningsnämnden	Direkt rådighet.
3.4 Utveckla utomhuspedagogiken i skolans verksamhet.	Barn och utbildningsnämnden	Direkt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan.
3.5 Bollnäs kommun arbetar utåtriktat för att främja hållbart lärande. Kunskap om hållbarhet sprids och är lättillgänglig för alla.	Hela kommunkoncernen	Direkt rådighet
<u>Matproduktion och konsumtion</u>		
3.6 Den kommunala livsmedelsstrategins mål nås och dess identifierade åtgärder genomförs	Kommunstyrelsen	Rådighet genom påverkan och samverkan
3.7 I Bollnäs kommun finns goda möjlighet att odla egen mat i närheten av sin bostad.	Bollnäs bostäder, Teknik och fritidsnämnden, miljö- och byggnämnden,	Direkt rådighet, rådighet genom påverkan och samverkan
3.8 Kommunkoncernen främjar mat med låg klimatpåverkan och som gynnar den biologiska mångfalden.	Kommunstyrelsen, Teknik och fritidsnämnden	Direkt rådighet.
3.9 Matsvinnet har minskat med 50 % till 2030 jämfört med 2019.	Teknik och fritidsnämnden, Barn och utbildningsnämnden, Socialnämnden	Direkt rådighet.
<u>Fairtrade</u>		
3.10 Andelen inköp med certifieringen Fairtrade har ökat mellan 2021–2030.	Kommunstyrelsen	Direkt rådighet.
<u>Cirkulär resurshantering</u>		
3.11 Kretsloppsplanens mål nås och dess åtgärder är genomförda till 2025.	Hela kommunkoncernen	Direkt rådighet, indirekt rådighet och rådighet genom påverkan och samverkan.
<u>Hälsosam giftfri miljö</u>		
3.12 Användningen av och exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen inom kommunkoncernen har minimerats.	Kommunstyrelsen, Teknik och Fritidsnämnden, Bollnäs Bostäder	Direkt rådighet.
3.13 Bibehållen god luftkvalitet och låg ljudnivå i hela kommunen	Miljö- och byggnämnden, Bollnäs Energi,	Direkt rådighet, indirekt rådighet och rådighet genom påverkan och samverkan.

3. Genomförande

Målen i programmet för ekologisk hållbarhet berör hela kommunkoncernen och dess verksamheter vilka också ska genomföra programmet. Alla

kommunkoncernens verksamheter ska utgå ifrån programmets mål i budget-, planerings- och strategiska processer.

Programmet för ekologisk hållbarhet styr inte hur arbetet genomförs inom respektive nämnd, styrelse eller bolag. Det kan variera mellan olika verksamheter beroende på vilket uppdrag och ansvarsområde verksamheten har och verkar inom. Detta innebär att varje nämnd/bolag ska integrera målen i verksamhetsplanen och att varje förvaltning/verksamhet tar fram egna aktiviteter för att arbeta mot målen i programmet för ekologisk hållbarhet.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att samordna genomförandet, följa upp mål samt stödja processer som ökar måluppfyllelsen av programmet. Det kan göras med olika typer av resurser såsom kompetensstöd, framtagande och prioritering av insatser och söka externa medel av särskilt prioriterade projekt.

Flertalet mål har inte kommunen rådighet att nå på egen hand. Därför är samverkan, både internt inom kommunkoncernen samt med andra organisationer, myndigheter, närings- och föreningsliv samt civilsamhället en framgångsfaktor för hög måluppfyllelse av programmet. Andra viktiga resurser för måluppfyllelse är statliga och regionala satsningar som kommer kommunen till del.

4. Uppföljning och revidering

4.1 Uppföljning och ansvar

Arbetet med programmen följs upp i samband med det årliga bokslutet. Uppföljningen består av en kvalitativ beskrivning av genomförda åtgärder och aktiviteter samt en kvantitativ redovisning.

Ansvaret för uppföljning av de integrerade målen i verksamhetsplanerna åligger varje nämnd och bolag.

4.2 Revidering

Dokumentet aktualitetsprövas senast juni 2026. Ansvarig för aktualitetsprövning är kommunstyrelsen.